

bude mať miesto až na konci štúdií. Všeobecné časti jednotlivých predmetov budú podávané iba v rámci právnej filozofie.

O účelnosti a dosahu chystaných zmien študijného poriadku na právnických fakultách v Nemecku nemožno zatiaľ vynášať meritorný úsudok. Vyplyvajú zo snahy po pretvorení celého systému štátneho a majú svoje špecificky nemecké poslanie. Rozhodne nebude možno zásady tejto reformy jednoducho prenášať do iných zemí. Každopádne však bude aj pre nás poučné sledovanie jednotlivých fází tohoto vývoja a jeho praktického dosahu. Knappek.

REFORMA CURYŠSKÉHO TRESTNÍHO PRÁVA. Jeden z nejpokrokovějších dílčích právních řádů švýcarských, trestní právo kantonu curyšského, má být v dohledné době reformován, a to, jak ve vši stručnosti ukážeme, ve směrech mnohde velmi závažných. Ačkoliv jde o právo, vztahující se na nepatrnou územní oblast, věnujeme zde jeho reformě přece místo, a to jednak proto, že každé srovnání našeho práva i právní praxe s cizím je užitečné a nemá být zanedbáno, jednak proto, že švýcarské právo vůbec a trestní zvláště je proslulé svou přizpůsobivostí moderním směrům právněpolitickým. Již v červnu 1932 byla uveřejněna osnova reformy, pořízená curyšskou vládní radou. Prošla ohněm veřejné kritiky, v níž, jak přirozeno jedni shledávali reformu příliš intenzivní, druzí naopak nedostačující potřebám dneška. Zvláštní komise podala konečně o osnově dobré zdání, když před tím v ní provedla některé změny. Jako příklad nad jiné názorný, jakými hledisky musila být tato revize také vedena, uvádíme, že škrtnuta byla novota původního návrhu, dle níž právo vyslýchat při hlavním přelíčení porotních soudů mělo příslušet výhradně předsedovi, nikoli též porotcům. Novinka tato, schopná jistě urychlit porotní řízení byla obětována, jak zasvěcení sami připouštějí, obavě před odporem hlasujícího občanstva, žárlivého na sebe nepatrnější část účasti lidu na výkonu státní pravomoci. Přesto reforma značně omezuje oblast příslušnosti porotních deliktů, odůvodňujíc to přetížením těchto soudů. A jelikož toto přetížení vzniklo částečně samovolně důsledkem znehodnocení švýcarského franku, není přiměřené zvýšení hranice rozhodné pro příslušnost porotních soudů podle tvrzení autorů osnovy vlastně ničím jiným, než většinou jen navrácením k předešlému stavu. Proto se doufá, že osnova ani v tomto politicky nejchoulostivějším bodu nenarazí na obtíže. Omezení příslušnosti porotních soudů se stalo ve prospěch soudů okresních, jež v Curychu rozhodují pravidelně jako soudy sborové. Regulace tohoto přílivu se snaží reforma dosáhnouti tím, že rozšiřuje pravomoc samosoudců na úkor kompetence senátu, jednak že rozmnožuje případy, kdy ve věcech nepatrných může trest uložit jak vyšetřující soudce, tak státní zástupce. Zatím co instituce samosoudců u sborových soudů je u nás dobře známá, je možnost, aby vyšetřující soudce nebo dokonce státní zástupce někoho odsoudil, našemu pojetí funkce těchto úředníků zcela cizí. Nová kompetenční ustanovení mají pro začátek, jaksi na zkoušku, platiti jen pro okresní soud Curych-město. Z předpisů hmotného práva reformováno bylo zejména podmíněné odsouzení. Dosud bylo totiž možno vysloviti, že se podmíněně odsouzený neosvědčil a že tudíž trest bude vykonán, jen tehdy, když odsouzený spáchal ve zkušební době *dolosi* trestný čin nebo když jednal proti zvláštním omezením jemu uloženým. Nebylo tedy lze výkon trestu naříditi, když odsouzený spáchal trestný čin kulposní, třeba téhož druhu, jako čin první a třeba se tudíž jevilo sebe odůvodněnějším, aby též trest původně podmíněně uložený byl vykonán. Na tento nedostatek, bijící do očí hlavně při odsouzení za neopatrnou jízdu, reagovala jedna část soudců tím, že dobrodiní podmíněného odsouzení přiznávala v těchto případech řídceji než jindy, jiní se snažili obejít zákon tím, že ukládali odsouzeným jako podmínku osvědčení se při deliktech dopravních, že se nedopustí ve zkušební době žádné neopatrnosti, která by mohla ohroziti bezpečnost dopravy, jinými slovy, že se nedopustí nového dopravního deliktu. Novela přinesla nápravu ustanovením, že trest se dodatečně vykoná též, spáchal-li

odsouzený ve zkušební době nedbalostní delikt téhož druhu, jako byl delikt, pro nějž byl podmíněně odsouzen. Možnosti dodatečného nařízení výkonu trestu byly takto po mnoha zkušenostech sice značně rozšířeny, ačkoli rozsahu osvědčeného §u 6 našeho zákona čís. 562/19 Sbírky z. a nař. dosaženo nebylo. Uvážíme-li, že jen zákonodárce, který nedůvěřuje svým soudům, že vystihnou, kdy je na místě dodatečný výkon trestu a kdy naopak lze vysloviti, že se odsouzený osvědčil, dá přednost přesnému vypočtení podmínek osvědčení se před obecnou direktivou, odpovíme si zároveň, pokud v úzkém znění curyšského zákona lze spatřovati ideál. Kert.

NOVÁ POLSKÁ ÚSTAVA. Otištěním v Deníku zákonů Rzeczypospolitej Polskiej vstoupila v platnost nová polská ústava. Po stránce politické znamená to ukončení úporného boje a významné vítězství panujícího režimu. Dubnová ústava, jak ji Poláci nazývají, je neobyčejně zajímavá i s hlediska státovědeckého, tvoříc nový typ republiky. V našem tisku byly vysloveny dokonce domněnky, že polský stát nebude vlastně republikou. Oporu pro toto tvrzení by bylo možno spatřovati jediné v tom, že nová ústava skutečně nikde neprohlašuje polský stát výslovně za republiku. (Oficiální název »Rzeczypospolita« je sice doslovným překladem lat. res publica, z něhož vzniklo »republika«, ale nekryje se s tímto pojmem, jak svědčí to, že byl používán již v dobách království polského). Na druhé straně zachovává však ústava — a to je s hlediska normativního nazírání rozhodující — všechny orgány, jak je vytvořily státy, zvané republikami, zejména presidenta voleného na omezené období, volené zákonodárné sbory, kolegiální vládu. Způsob, jakým je státní moc mezi tyto orgány rozdělena, je ovšem nový.

Byla-li dosavadní polská ústava výrazem demokracie parlamentární, francouzského typu, uvádí tato konstituce typ *republiky presidentské*, daleko radikálnějšího řešení, než jakého užívá ústava USA. President *jsa odpovědný jen Bohu a dějinám* za osud státu, je nadřazen všem orgánům státním, sbory zákonodárné nevyjímaje. »Orgány státu *pod svrchovaností presidentovou* jsou vláda, sněm (odpovídající posl. sněmovně), senát, ozbrojená moc, soudy a kontrola státní.« (Čl. 3.) Vláda je politickým orgánem presidentovým. President ji jmenuje a odvolává, presidentovi je odpovědna. Tuto odpovědnost nazývá ústava politickou, na rozdíl od odpovědnosti parlamentární vůči sněmu a senátu, jež je zásadně nižšího významu. Zákonodárné sbory mají sice právo žádat odstoupení vlády, ale jednání o takovém návrhu je značně ztíženo, nehledě ani k požadavku, aby votum nedůvěry, odhlasované sněmem bylo schváleno ještě senátem, v němž má president rozhodující vliv díky právu jmenovati třetinu jeho členů. I v případě, že by obě komory se proti vládě vyslovily, může president postavení vlády zhojiti tím, že na místě odvolati ji, rozpustí zákonodárné sbory. Tak je sněm zbaven nejdůležitější sankce, již měl pro kontrolu vlády. Vyhovuje to striktní zásadě čl. 26., 3.: »*Rízení státu nepřísluší sněmu.*« Pouze právo interpelační bylo zachováno, jakož i schvalování rozpočtu.

Je-li kompetence sněmu omezena pouze na zákonodárství, není president nejvyšším představitelem toliko moci výkonné. Monokratická idea nadřadenosti všem orgánům státním dává mu moc zákonodárnou. Jeho dekrety jsou rovnomocné zákonům. Některé oblasti státního života podléhají sice dekretálnímu zákonodárství toliko v době vakance sněmu a senátu, ale dekrety nevyžadují dodatečného schválení těmito sbory. President může ostatně kdykoliv a opětne zákonodárné sbory rozpouštět. Zmocňovacími zákony může býti přenesena veškerá zákonodárná činnost na presidenta i v době zasedání. Poměr presidentův k zákonům charakterisuje dobře formule presidentské přísahy, jež zavazuje zachovávatí zákony ústavní, o neústavních se nezmiňujíc. I v oboru zákonodárném přichází konečně v úvahu silná posice presidentova v senátě.

Z obou zákonodárných sborů je jenom sněm sborem výlučně *volených zástupců*. Volba se děje podle zásady všeobecného, tajného, rovného a přímého práva hlasovacího. Volí občané nejméně 24letí, volitelní jsou